

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักพุทธธรรม 4
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
Technological Leadership Model Based on Vuddhidhamma Principles for
Educational Institution Administrator under the Office of Secondary
Educational Service Area

¹ปาลิดา นามเสนาะ, ²พระมหาสมบัติ ธนปัญญา

และ ³พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน

¹Palida Namsanor, ²Phramaha Sombat Dhanapanno, and

³PhramahaYannawat Thitavaddhano

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: palida.namsanor@gmail.com, yannawat.thi@mcu.ac.th, edamcu@mcu.ac.th

Received March 11, 2023; **Revised** April 22, 2023; **Accepted** April 29, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักพุทธธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักพุทธธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสถานศึกษา จำนวน 364 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน ด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน ด้วยแนวคำถามสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบ ใช้แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างที่เป็น

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี รองลงมาคือ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การสนับสนุน การจัดการ และการดำเนินการทางเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ตามลำดับ 2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 3. การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ตามลำดับ โดยสรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัย คือ TIVAVA ได้แก่ T (Technological leadership) I (Innovation) V (Vision) A (Administration) V (Vuddhidhamma) A (Apply)

คำสำคัญ: รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี; หลักคุณธรรม 4; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This article aimed 1) to study the needs of technological leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, 2) to develop a technological leadership model based on the 4 principles of Vuddhidhamma for educational institution administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, and 3) to evaluate the technological leadership model according to the 4 principles of Vuddhidhamma for educational institution administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office. The study uses an integrated research method. The research was carried out in 3 steps: Step 1: To study the needs of technological leadership of educational institution administrators. A questionnaire was used for a sample of 364 teachers in educational institutions. The data were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and necessary needs (PNIModified). Step 2 : To develop a model by using interviews with 10 key-informants through a semi-structured questionnaire and group discussions with 9 experts with group discussion questions. The data were analyzed by using content analysis. And step 3: To evaluate the model by using an evaluation form for a sample of 92 educational institution administrators. The data were analyzed by using statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study found that: 1. Requirements for technological leadership of educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office were found that the highest need index was having technological vision, followed by using technology in teaching, supporting, managing and operating technology and the use of technology in measurement and evaluation, respectively. 2. A technological leadership model based on the 4 principles of Vuddhidhamma for educational institution administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office consists of 5 elements. 3. Assessment of the technological leadership model according to the 4 principles of Vuddhidhamma for educational institution administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, the evaluation results were at the highest level overall. When considering each aspect, the evaluation results were at the highest level in all 4 areas, namely usefulness, appropriateness, correctness, and feasibility, respectively. In summary, the body of research knowledge is concluded into TIVAVA. T stands for Technological leadership, I for Innovation, V for Vision, A for Administration, V for Vuddhidhamma, and A for Application.

Keywords: technological leadership model; Vuddhidhamma; educational institution administrator

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้บทบาทการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ที่มีความทันสมัยมากขึ้น ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาที่ท้าทายต่าง ๆ ที่รออยู่ในอนาคต มนุษย์มองเห็นคุณค่าอันเนื่องมาจากการศึกษา เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้นในศตวรรษใหม่ ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัว เพื่อดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ (ทิตนา แหมมณี, 2561) การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 จำต้องมีบทบาทที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในสถานศึกษา เพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะนำมาพัฒนาการบริหารจัดการ และการบริการทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ ทักษะการสร้างสื่อนวัตกรรม และบทเรียนด้วยวิธีการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบันเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง และใกล้ชิดกับการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการสอนและฝ่ายสนับสนุนมากขึ้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงได้รับผลกระทบจากการ

เปลี่ยนแปลง และผู้นำจะต้องทำความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีเผยแพร่วิสัยทัศน์อย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน (สุนันทา สมใจ, และ วิชุดา กิจธรรม, 2561) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงการนำเทคโนโลยีสู่การพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น เทคโนโลยีทางการศึกษายังมีส่วนช่วยอย่างมากต่อการศึกษา การจะใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรให้ความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งครูต้องมีความเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน (Efeoglu & Coruk, 2019) ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำ ในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยี ได้อย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ได้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) สภาพความต้องการและข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีปัจจัยภายในที่เป็นจุดเด่น จุดด้อย และปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคใน การดำเนินงาน ซึ่งได้วิเคราะห์จากการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการกิจที่กฎหมายกำหนดโดยผลจากการวิเคราะห์จุดด้อย (Weakness) ด้านผู้บริหารขาดความจริงจังในการสนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมาประยุกต์กับการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีอายุราชการค่อนข้างสูง และมีภาระงานทางด้านการบริหารค่อนข้างมาก ส่งผลให้ขาดการศึกษา ติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ไม่มีเวลาในการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ครูและบุคลากรขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ไม่ได้รับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ นักเรียนบางคนยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการ ขาดวิจรรณณและการไตร่ตรองการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี, 2566) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีและส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีไปประยุกต์หรือปรับใช้ในองค์กรได้

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย ทั้งค่านิยมและพิธีกรรม ความเชื่อ ความเลื่อมใสศรัทธา ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม มาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารตามหลักธรรมที่ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารได้ตลอดเวลา ได้แก่ หลักกุศลธรรม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) คือ หลักธรรมสำคัญ เพื่อผู้บริหารทุกระดับ เป็นแนวทางส่งเสริมให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติตามได้สติปัญญา เกิดความเจริญรุ่งเรืองทั้งต่อตนเองและองค์กร เกิดผลดีต่อหน้าที่การงาน เป็นปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน คือ 1) สัมปยุตสังเสวะ (คบสัตบุรุษ) การคบคนดีมีความสามารถโดยการสรรหาบุคลากร ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมาทำการสอนถ่ายทอดความรู้ให้กับสถานศึกษา 2) สัทธัมมัสสนะ (ฟังธรรม) การฟังคำสอนครูบาอาจารย์ให้ชัดเมื่อเราได้พบครูดีแล้วสิ่งสำคัญอันดับ ที่สองก็คือตั้งใจฟังคำสั่งสอนของท่าน วิธีการนี้จะใช้การประเมินจากครูผู้สอน 3) โยนิโสมนสิการ (ไตร่ตรองธรรม) การไตร่ตรองคำสอนครูบาอาจารย์ให้ลึกซึ้ง จะใช้การประเมินจากครูผู้สอน ว่านักเรียนสามารถบอกกล่าวได้ตรงตามเนื้อหา และตอบคำถามได้ครบถ้วน 4) ธัมมานุวัตรปฏิบัติ (ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม) การทำตามครูบาอาจารย์ให้ครบสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ เป็นการทดสอบจากการปฏิบัติจริงว่าสามารถปฏิบัติตามครูได้ครบถูกต้องหรือไม่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้สอนมีหลากหลายแตกต่างกันไปตามแต่วิชา รวมถึงการบูรณาการที่หลากหลาย (พระสุตรัฐ อธิปัญญา และ คณะ, 2561) มาบูรณาการเข้ากับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น

บทความนี้นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักกุศลธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาบุคลากรหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาทั้งในส่วน of สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักกุศลธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักกุศลธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (Technology leadership) หรือ ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการขององค์กรในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและนับพลัน ทั้งเศรษฐกิจ การพัฒนาสินค้าและบริการ ผู้นำขององค์กรต้องสามารถเปลี่ยนแปลงองค์การ สร้างแรงจูงใจและผลักดันให้บุคลากรประยุกต์ใช้และบูรณาการเทคโนโลยีในการเป็นภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ ความสำคัญดังกล่าวจึงมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ผู้นำในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่สื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ ความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม และ/หรือผลการปฏิบัติงานของปัจเจกบุคคล กลุ่ม และ/หรือองค์กร (พิพัฒน์ นนทนาครณ์, 2560) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีภารกิจต่อนักเรียน (Pupil Engagement) เป็นความแน่วแน่มั่นคงต่อการกิจ ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับการศึกษา มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Professional Development) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเน้นการสอนและการเรียนรู้รวมทั้งจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในโอกาสต่างๆ นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน (Flanagan & Jacobsen, 2003) โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องการผู้นำที่มีการวางแผนกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีที่ครอบคลุม สามารถดำเนินการตามแผนนั้นได้ มีการพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน พร้อมทั้งจัดหาฮาร์ดแวร์ (hardware) และซอฟต์แวร์ (software) เพื่อการจัดการเรียนการสอน สามารถตัดสินใจจากฐานข้อมูล (data-based) ที่มีความปลอดภัย ต้องเป็นผู้นำที่มีทั้งความรู้และความมุ่งมั่นให้สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและทันสมัย ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และทักษะในการบริหารจัดการ ตระหนักถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี เข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งสามารถสร้างทีมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน (Rosemary, 2011)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีมาบูรณาการกับการบริหารงาน เพื่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้สึก ความคิด รวมถึงพฤติกรรมที่พร้อมจะกล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องมือดิจิทัลมาเข้าใช้เข้ากับเครือข่ายของทีมงานและการใช้เครือข่ายโซเชียลมีเดียอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของการทำงานเป็นทีม และมีการเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี การบริหารงานของผู้นำยุคใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของเทคโนโลยี การบริหารจะให้เกิดประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการนำภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ไปใช้ในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน มีนโยบายการพัฒนาบุคลากร และ นโยบายทรัพยากรมนุษย์ทางปัญญา (Anderson, & Dexter, 2005) สามารถสร้างวัฒนธรรมทางเทคโนโลยีการระดมบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมทางเทคโนโลยี (Dianne, 2000) โดยเน้นการสอนและการเรียนรู้รวมทั้งจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในโอกาสต่างๆ นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน (Baum & Locke, 2004) รวมถึงเห็นความสำคัญของผู้เรียนในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (กัลยาวรรณ ตะเกาทอง, 2565) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษา (จิราพัชร ใฝ่วุฒิพันธ์ และ คณะ, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้ และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (สุกัญญา แซ่มซ้อย 2561) เพราะว่าจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (ชูพงษ์ อยู่ภักดี และ กฤษณก ดวงชาตม, 2564)

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและคัดเลือกเฉพาะองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 4 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี 2) การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน 3) การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล และ 4) การสนับสนุน การจัดการ และการดำเนินการทางเทคโนโลยี

หลักคุณธรรม 4

วุฒิ หรือ วุฒิธรรม 4 คือ ธรรมเป็นเครื่องเจริญ คุณธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ประกอบด้วย

1. สัปปริสสังเสวะ แปลว่า การคบหาสัตบุรุษ หมายถึง คบหาสมาคมหรือเสวนากับคนดี ครูดี ผู้มีความประพฤติดี ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา ผู้มีความรู้ในการฝึกฝนอบรมจิตหรือผู้มีคุณสมบัติของความเป็นกัลยาณมิตร

2. สัทธัมมัสสวนะ แปลว่า การฟังสัทธรรม หมายถึง เมื่อได้ฟังคำแนะนำของกัลยาณมิตรเกี่ยวกับหลักปฏิบัติในการฝึกฝนอบรมจิต ฟังศึกษาให้ได้รับความรู้ที่แท้จริง

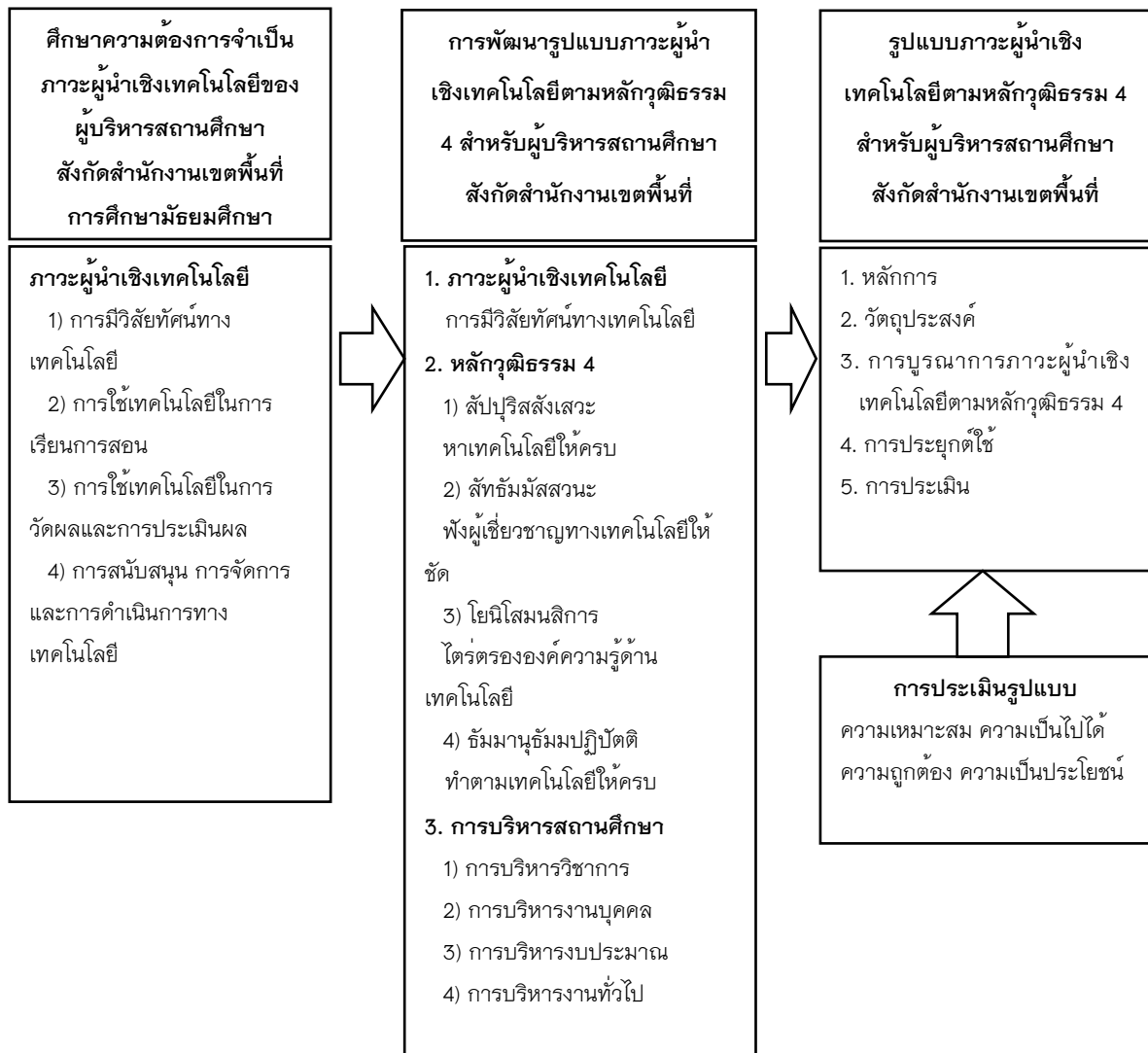
3. โยนิโสมนสิการ แปลว่า ทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง เมื่อได้รับความรู้นั้นแล้ว ฟังศึกษา เหตุผลของเรื่องนั้นๆ คิดพิจารณาให้เห็นเหตุผลของวิธีฝึกหัดฝึกฝนอบรมจิตทั้งหลายมารวมตรวจสอบ ทดลอง เปรียบเทียบ หาข้อเท็จจริง โดยใช้ความรู้หรือปัญญาเป็นสิ่งที่ชี้ขาดลงไปว่าควรจะทำด้วยวิธีใด อย่างไร จึงจะเป็นผลให้เกิดสติ

4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ แปลว่า ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม หมายถึง นำสิ่งที่ได้ศึกษา เล่าเรียนแล้ว ไปใช้ให้ถูกต้องตามหลัก สอดคล้องพอดีกับความมุ่งหมายตามหลักการนั้นๆ อย่างต่อเนื่องยิ่งๆ ขึ้นไป กล่าวคือนำหลักปฏิบัติตามแนวสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนาไปปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามหลักวิธีการ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนสามารถพัฒนาไปสู่ปัญญาที่รู้เท่าทันสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2546)

สามารถบูรณาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม (Tan & Damnoen, 2020) นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (Phumphongkhochasorn et al., 2022) เมื่อเข้าใจแล้วจึงลงมือปฏิบัติ ทดลองฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมา และการปฏิบัตินี้จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริง (Damnoen et al., 2021) และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Klomkul et al., 2023)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักวัตรธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม จำนวน 6,517 คน และมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 364 คน โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นจึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

(1) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ (Interview) จำนวน 10 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม และทำสัญลักษณ์แทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1-10 ได้แก่

กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านพุทธบริหารการศึกษา จำนวน 5 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

1. มีประสบการณ์การสอนในมหาวิทยาลัย
2. มีตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์
3. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก
4. มีตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 5 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

1. มีประสบการณ์บริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 15 ปี
2. มีการบริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล
3. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก

(2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 9 คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีประสบการณ์การสอนในมหาวิทยาลัยไม่ต่ำกว่า 10 ปี
2. มีตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์
3. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก

เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารใน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 116 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปรค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert (1967)

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

3. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือวิจัย ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญการวิจัย จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item objective congruence index) โดยใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence index: IOC) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาเรียบร้อยแล้วไปทำ Try – out และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.987 ซึ่งถือว่าเครื่องมือ มีคุณภาพสามารถนำไปใช้เพื่อทำการเก็บข้อมูลได้

5. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีขั้นตอนการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ในเบื้องต้น

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา

4. นำความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. สร้างแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ยกร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แล้วนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา

3. นำแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปสนทนากลุ่ม

แบบประเมิน เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. สร้างแบบประเมิน โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบประเมินเกี่ยวกับการประเมินภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่า เป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาความหมายระดับความคิดเห็น ดังนี้

2. นำแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินเบื้องต้น

3. ปรับปรุงแบบประเมินให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) มีการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของ Best (1997)

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) ได้ดังนี้

$$(Modified Priority Needs Index: $PNI_{Modified}$) = (I-D)/D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I (Important) หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of success) หมายถึง สภาพปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวม อันดับที่ 1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อันดับที่ 2 ผู้บริหารสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ อันดับที่ 3 ผู้บริหารร่วมกันประชุมวางแผน PLC กับครูและบุคลากรในการนำวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสามารถถ่ายทอดให้ครูและบุคลากรได้

ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4) การประยุกต์ใช้ 5) การประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สถานศึกษานำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา โดยการนำหลักภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีบูรณาการกับหลักคุณธรรม 4 ด้วยวิธีการบริหารแบบพุทธบูรณาการ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำหลักภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีบูรณาการหลักคุณธรรม 4 ด้วยวิธีการบริหารแบบพุทธบูรณาการ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ ในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป

องค์ประกอบที่ 3 การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 1) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี 2) หลักคุณธรรม 4 3) การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 ของผู้บริหาร

องค์ประกอบที่ 4 การประยุกต์ใช้ คือ การนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 4 ประการ ได้แก่ 1) สืบปฐิสสังเสวระ หาเทคโนโลยีให้ครบ 2) สัทธัมมัสสวณะ พังผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีให้ชัด 3) โยนิโสมนสิการ ไตรตรององค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี 4) ธัมมานุธัมมปฏิบัติ ทำตามเทคโนโลยีให้ครบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน อันเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน เพื่อความเจริญของงานการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจสำคัญประกอบด้วย 1) การประยุกต์ใช้ในการบริหารวิชาการ 2) การประยุกต์ใช้ในการบริหารงบประมาณ 3) การประยุกต์ใช้ในการบริหารบุคคล และ 4) การประยุกต์ใช้ในการบริหารทั่วไป

องค์ประกอบที่ 5 การประเมิน เป็นขั้นตอนการประเมินผลภาพรวมสรุปเพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบ ด้วยเทคนิควิธี CIPP Model ได้แก่ 1) การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ เป็นการตรวจสอบว่ารูปแบบที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบชัดเจน เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายหน่วยเหนือหรือไม่ 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของรูปแบบ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินรูปแบบ 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการรูปแบบ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการรูปแบบที่จะใช้เป็นข้อมูลในรูปแบบ แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการรูปแบบช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในรูปแบบ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินการของรูปแบบโดยทั่วไป 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ รวมทั้งการพิจารณาในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและการประเมินผลรูปแบบ เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของรูปแบบ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาวะแวดล้อมปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ตามลำดับ โดยสรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัย คือ TIVAVA

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ด้านการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล และด้านการ

สนับสนุน การจัดการ และการดำเนินการทางเทคโนโลยี ในภาพรวมซึ่งด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรมีความเห็นชอบในการใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาสถานศึกษา และควรเล็งเห็นประโยชน์จากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ควรเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ คือ การใช้เทคโนโลยีให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดสถานที่ เครื่องมือ เอกสาร เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เรียนมีความพึงพอใจและความสุขในการทำงานและการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Flanagan, & Jacobsen, ที่ได้กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับการศึกษามีการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Professional Development) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเน้นการสอนและการเรียนรู้รวมทั้งจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในโอกาสต่างๆ นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน (Baum & Locke, 2004) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาวรรณ ตะเกาทอง (2565) พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีด้านมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารโรงเรียนควรเข้ารับการประชุม อบรมสัมมนาความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และควรติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ ที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและโรงเรียนให้ทันเวลา มีการตอบสนองงานที่รวดเร็วและมีเครือข่ายงานที่หลากหลาย แสดงถึงความมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันผู้บริหารเล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการการศึกษาและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงเห็นความสำคัญของผู้เรียนในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และสอดคล้องกับงานวิจัย (จิราพัชร ไผ่วุฒิพันธ์ และ คณะ, 2565) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษา

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 องค์ประกอบที่ 4 การประยุกต์ใช้ และองค์ประกอบที่ 5) การประเมิน ซึ่งพบประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

การบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นผู้นำในการพัฒนาจิตใจจริยธรรม คุณธรรม และให้ความรู้และทักษะความเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี

เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้ และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพราะว่า จริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาได้อย่างปลอดภัยโดยไม่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (ชูพงษ์ อยู่ภักดี และ กฤษณก ดวงชาตม, 2564)

การประยุกต์ใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา คือ การใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นขั้นตอนการประเมินผลภาพรวม เพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ด้วยเทคนิควิธี CIPP Model ได้แก่ 1) การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน เป็นต้น

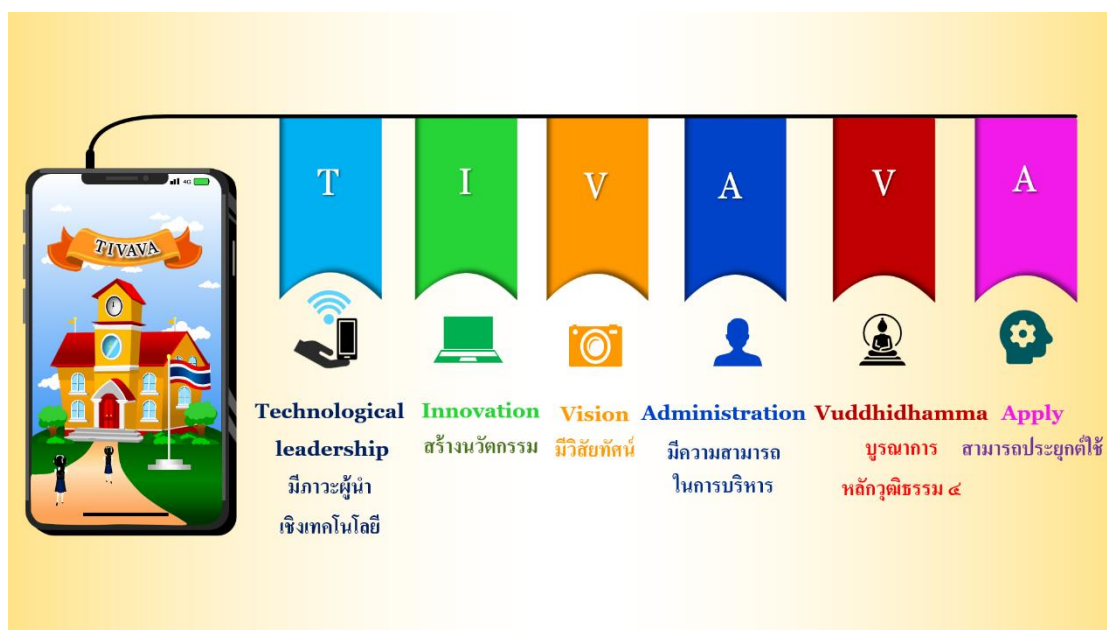
ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการวิจัยประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง พบว่า โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 364 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) (2) พัฒนารูปแบบ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน ด้วยแบบสอบถามกึ่งมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน ด้วยแนวคำถามสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (3) ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใช้แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 92 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จึงทำให้การวิจัยครั้งนี้มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (การมีวิสัยทางเทคโนโลยี) ตามหลักคุณธรรม 4 4) การประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป และ 5) การประเมิน สรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัย คือ TIVAVA ได้แก่ T (Technological leadership) I (Innovation) V (Vision) A (Administration) V (Vuddhidhamma) A (Apply) ดังแสดงในแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย สามารถอธิบายโดยสังเขป ดังนี้

T = Technological leadership มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะและคุณลักษณะของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี มองเห็นโอกาสและศักยภาพของเทคโนโลยีในการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีความรู้และความเข้าใจด้านเทคโนโลยี สามารถเข้าใจ

และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยี ตลอดจนทักษะการสื่อสารและภาวะผู้นำ สามารถสื่อสารและโน้มน้าวผู้อื่นให้ยอมรับและมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

I = Innovation สร้างนวัตกรรม หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้สิ่งใหม่ ๆ นี่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการใหม่ ๆ ที่ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากการมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมาบูรณาการกับหลักคุณธรรม 4 และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

V = Vision มีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทางและ กลยุทธ์สำหรับการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา เห็นคุณค่าและบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่นักเรียนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ มีความสามารถในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันและอนาคต

A = Administration มีความสามารถในการบริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยเริ่มจากการมีวิสัยทัศน์ การนำภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมาบูรณาการกับหลักคุณธรรม 4 แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านจนเกิดเป็นนวัตกรรม

V = Vuddhidhamma บูรณาการหลักคุณธรรม 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักคุณธรรม 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่พัฒนาปัญญา ความรู้ ส่งเสริมให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองมาบูรณาการกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนาศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วย 1) สัปปริสสังเสวะ (หาเทคโนโลยีให้ครบ) คือ สอบถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีเพื่อจัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษาให้ครบถ้วน 2) สัทธัมมัสสวณะ (ฟังผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีให้ชัด) คือ เอาใจใส่ในการเรียนรู้ ให้เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้และการบริหารจัดการเทคโนโลยีอย่างชัดเจน 3) โยนิโสมนสิการ (ไตร่ตรององค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี) คือ รู้จักคิดพิจารณาในการเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี 4) อัมมานุอัมมปฏิปัตติ (ทำตามเทคโนโลยีให้ครบ) คือ นำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษาอย่างครบถ้วน เหมาะสมกับผู้เรียน บุคลากร และบริบทของสถานศึกษา

A = Apply สามารถประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้อย่างเหมาะสมในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงบประมาณ และ 4) การบริหารงานทั่วไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้การประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 นั้นประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ตั้งแต่กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายและแผนการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา จัดหาและสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการพัฒนามุคลากรด้านเทคโนโลยี สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ

สรุป

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี รองลงมาคือ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การสนับสนุน การจัดการและการดำเนินการทางเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ตามลำดับ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัย คือ TIVAVA

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ควรนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 ด้วยการจัดอบรมพัฒนาในหน้าที่จะมาบรรจุเป็นผู้บริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 โดยศึกษาจากรูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามหลักคุณธรรม 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ดังนั้นควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ความต้องการจำเป็นด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีนั้นข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับ 1 – 3 คือ 1) ผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ผู้บริหารร่วมกันประชุมวางแผน PLC กับครูและบุคลากรในการนำวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในอนาคตต่ออย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง 1) การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) การบริหารสถานศึกษาด้วยการประชุมวางแผน PLC สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาวรรณ ตะเกาทอง, สติพร เซาวันชัย และ วิทยา จันทร์ศิลา. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 7(2), 41–55. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/253667>
- จิราพัชร ไผ่วุฒิพันธ์, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์ และ ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(44), 236–250. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/254258>
- ชูพงษ์ อยู่ภักดี และ กฤษณก ดวงชาทม. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 12(1), 31–41. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/247510>
- ทิตนา แหมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระสุตรฐ อธิปัญญา, ประภัสน์ส ปรีเอี่ยม และ ประสพสุข ฤทธิเดช. (2561). การพัฒนารูปแบบโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ตามหลักคุณธรรม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม* 12(2), 145–151. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuji/article/view/247808>

- พิพัฒน์ นนทนาครณ์. (2558). *ภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สพม.สุพรรณบุรี*. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สมใจ และ วิชุดา กิจธรรม. (2561). *การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี*. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(1), 350–362. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldtc/article/view/118328>
- Anderson, R. E., & Dexter, S. (2005). School Technology Leadership: An Empirical Investigation of Prevalence and Effect. *Educational Administration Quarterly*, 41(1), 49–82. <https://doi.org/10.1177/0013161X04269517>
- Baum, J. R., & Locke, E. A. (2004). The Relationship of Entrepreneurial Traits, Skill, and Motivation to Subsequent Venture Growth. *Journal of Applied Psychology*, 89(4), 587–598. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.89.4.587>
- Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(2), 126–135. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ajrc/article/view/249662>
- Dianne, L. Y. (2000). Images of School Principals' Information and Communications Technology Leadership. *Journal of Information Technology for Teacher Education*, 9(3), 287–302. <https://doi.org/10.1080/14759390000200097>
- Efeoglu, C., & Coruk, A. (2019). The Relationship between Teachers' Attitudes towards Educational Technologies and School Administrators' Technology Leadership Roles. *International Journal of Human and Behavioral Science*, 5(2), 73–78. <https://doi.org/10.19148/ijhbs.651095>

- Flanagan, L., & Jacobsen, M. (2003). Technology Leadership for The Twenty-First Century Principal. *Journal of Educational Administration*, 41(2), 124–142.
<https://doi.org/10.1108/09578230310464648>
- Klomkul, L., Damnoen, S., Sawasdee, U., & Wilairadtanakun, A. (2023). Network Development of Buddhist Communication Innovative Space For Media Literacy of Thai Youths. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 35, 919–935.
<https://doi.org/10.59670/jns.v35i.3381>
- Phumphongkhochasorn, P., Damnoen, S., Tuwanno, D. M., Srichan, P. W., & Udomdhammajaree, P. (2022). Educational Quality Assurance and School Management Standards According to International. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 6(1), 1–16. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ajrc/article/view/244349>
- Rosemary, P. (2011). *Technology Leadership for School Improvement*. California: SAGE.
- Tan, C. C., & Damnoen, P. S. (2020). Buddhist Noble Eightfold Path Approach in the Study of Consumer and Organizational Behaviors. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(1), 1–20.
Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/235080>